

Χρίστος Παπαδημητρίου

# Ο τσιγγάνος μαθηματικός και η γυναίκα της 17N

Ο αντιδικτατορικός αγώνας, η 17 Νοέμβρη, η Πτώση του Τείχους, οι Ρομά αλλά και η Τριπολιτσά, ο Κολοκοτρώνης και οι Τούρκοι ανακατεύονται σε ένα πληθωρικό μυθιστόρημα που συνδιαλέγεται με τον εξεγερμένο Έλληνα

«**Τ**α ζάρια δεν έχουν μνήμη», λέει ο αφηγητής του βιβλίου ο Χρίστος Π. Και αυτό στα μαθηματικά λέγεται «ανεξαρτησία», όπως «Ανεξαρτησία» λέγεται και το μυθιστόρημα του καθηγητή Πληροφορικής στο Μπέρκλεϊ Χρίστου Παπαδημητρίου που κυκλοφορεί στις αρχές Οκτωβρίου από τις εκδόσεις Πατάκη.



Γράφει ο Μανώλης Πηλυδής

Αθεράπευτα ερωτευμένος με τα μαθηματικά, ο συγγραφέας δεν τα παραμερίζει εντελώς στο νέο του μυθιστόρημα, αν και τα περιορίζει αισθητά σε σχέση με το πρώτο του βιβλίο. Εδώ κρατάει κυρίως τη θεωρία των Πιθανοτήτων και προσπαθεί – και μέσα από αυτή – να βγάλει άκρη στο κουβάρι της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας και στα σημαντικότερα γεγονότα, ελληνικά κυρίως αλλά και διεθνή, που σημάδεψαν τη γενιά του. Ψάχνει, με άλλα λόγια, να βρει τι είναι τυχαίο και τι όχι στον ερχομό της δικτατορίας, στο Πολυτεχνείο, στην ένσηλη δράση του λεγόμενου «αντάρτικου πόλεμου». Αλλά και στην Επανάστα-

ση του '21. Αναρωπιέται τι είναι επανάσταση, αν το Πολυτεχνείο ήταν επανάσταση, αν η Πτώση του Τείχους ήταν επανάσταση, προσπαθεί να βρει το νήμα των μεγάλων προσωπικών αποφάσεων που κάποιες φορές καθορίζουν και τις κοινωνικές εξελίξεις. Εξετάζει κάθε φορά τον ρόλο και του κράτους και της Αριστεράς – του ΚΚΕ κυρίως που περιμένει πάντα να ωριμάσουν οι συνθήκες, αλλά και άλλων, λιγότερο υπομονετικών οργανώσεων.

Στο βιβλίο εμφανίζονται πρόσωπα πραγματικά: από τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη που μιλάει αυτοπροσώπως μέχρι άλλους που παρουσιάζονται χωρίς το όνομά τους, όπως ο δικτάτορας Παπαδόπουλος και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής – για τον οποίο οι χαρακτήρες του βιβλίου μιλούν ελάχιστα κολακευτικά. Εμφανίζεται όμως και η οργάνωση 17 Νοέμβρη μεταμφιεσμένη σε Επαναστατικό Στρατό 25η Μάρτη. Η 17N, όσο συνέχιζε να δρα, αποτελούσε το μεγάλο μυστήριο της Μεταπολίτευσης και για πολλούς αποτελούσε και μύθο. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλούσε πάντα και η συμμετοχή μιας γυναίκας σε αυτή, μιας γυναίκας που είχε πάρει μέρος σε έντονες ενέργειες, αλλά ποτέ δεν μαθεύτηκε με σιγουριά η ταυτότητά της. Ο Χρίστος Παπαδημητρίου, εντυπωσιασμένος προφανώς και αυτός από την ένσηλη αυτή γυναίκα – θρόλο, την έπλασε ξανά με τη φαντασία του. Είναι η μητέρα του αφηγητή, η Ελένη.

Ο Χρίστος Παπαδημητρίου τη θέλει με αμερικανικό διαβατήριο, Ελληνίδα που έζησε τα πρώτα παιδικά της χρόνια

στις ΗΠΑ και γύρισε μαθήτρια λυκείου στην Ελλάδα το 1967 και που τα καλοκαίρια, για χαρτζιλίκι, δουλεύει στην IBM γιατί διακρίνεται στα μαθηματικά. Ομορφη, ευαίσθητη, έξυπνη και θυμωμένη για όσα συμβαίνουν στη χώρα της, ίσως και με ανάμειξη της άλλης της πατρίδας, και με πατέρα έναν μεσοσήνο ήρωα της αντίστασης κατά των Γερμανών, δεν αρχεί να οργανωθεί στο ΚΚΕ. Για να περάσει, αμέσως μετά την εισβολή των Σοβιετικών στη Πράγα, σε μια από τις πολλές οργανώσεις που σχηματίστηκαν από πρώην ορθόδοξους κομμουνιστές. Και να συμμετάσχει σε βομβιστικές και άλλες ενέργειες κατά της δικτατορίας.

Στο μεταξύ, μετά τους πρώτους εφηβικούς έρωτές της – ιδίως με έναν ξανθό αμερικανό συμμαθητή –, γνωρίζει στο σπίτι μιας ποιήτριας – της Έλλης Ρούσσου, που συγκεντρώνει στοιχεία πολλών, λ.χ. της Έλλης Παππά, της



Καθηγητής της Πληροφορικής στο Μπέρκλεϊ, μέλος της αμερικανικής Ακαδημίας Επιστημών, ο Χρίστος Παπαδημητρίου ζει από τα 23 του στις ΗΠΑ, και από εκεί παρακολουθεί το κουβάρι της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας σε ένα μυθιστόρημα με κλειδί την ένσηια της Ανεξαρτησίας, ένσηια πολιτική αλλά και μαθηματική που έχει σχέση με την τυχαίτητα. Το βιβλίο του θα κυκλοφορήσει στην Ελλάδα τον Οκτώβριο και λίγο αργότερα στις ΗΠΑ

Αλόνης Σιδέρη και, κυρίως, του Γιάννη Ρίτσου – τον έρωτα της ζωής της: είναι ο Δημήτρης, που αργότερα θα τον πούνε Μπίθρο και θα μείνει γνωστός με το όνομα αυτό. Είναι 100% Τσιγγάνος,

ένος Τσιγγάνος - εξάρηση όμως στη φυλή του. Που καταφέρνει να σπουδάσει Φαρμακευτική, που μαθαίνει να χειρίζεται όπλα, ενώ οι Ρομά δεν έχουν καθόλου τέτοια παράδοση, που μιλάει λί-

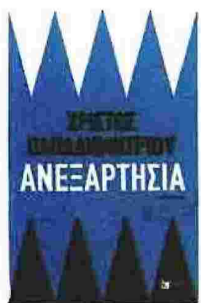
γο, που χαμογελάει σπάνια, που είναι άφοβος, που είναι επίσης πολύ ευαίσθητος αλλά και που κουβαλάει πολύ θυμό. Οι δυο τους θα βρεθούν στο Πολυτεχνείο μαζί με όλον τον κόσμο, αλλά φαίνεται πως αργότερα θα πάρουν έναν δρόμο πολύ πιο μοναχικό. Ο Μπίθρος δεν θα αρχίσει να φάει σφαίρα στο κεφάλι από την Αστυνομία και η Ελένη – που θα πεθάνει αργότερα με τρόπο αναπάντεχο – το σκάει στην Ανατολική Γερμανία, όπου δουλεύει ως χάκερ για λογαριασμό της κυβερνήσεως.

Όπως εύκολα καταλαβαίνει κανείς, τα πρόσωπα αυτά είναι οι πραγματικοί πρωταγωνιστές του βιβλίου, οι πιο δυνατοί χαρακτήρες του. Ο κατά το ήμισυ Τσιγγάνος Χρήστος Π., που δεν είναι αδιάφορος χαρακτήρας, είναι μπροστά τους – αλλά και μπροστά στον παππού του που ανδρώθηκε στον πόλεμο – σχεδόν ανιαρός. Για να τονιστεί η αντίθεση με άλλες γενιές που πέρασαν διά πυρός και σιδήρου,

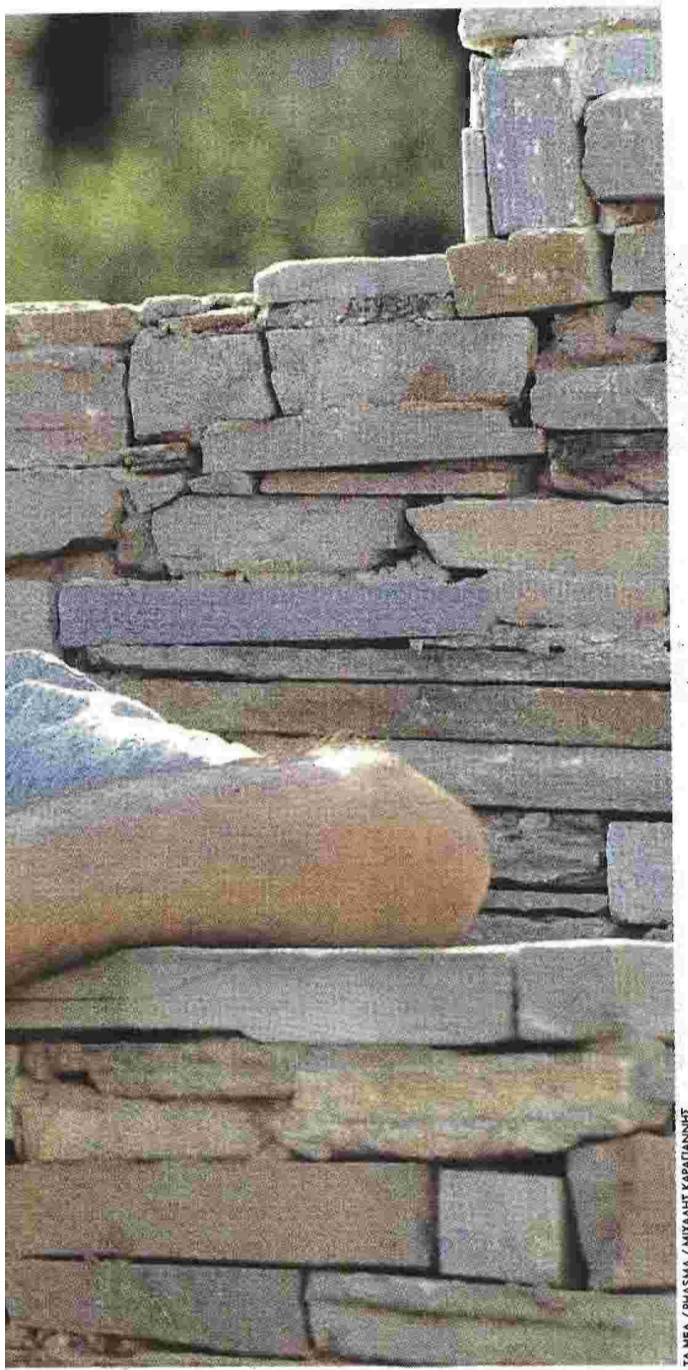
## Με μυαλό υπολογιστή

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, λέει ο Χρίστος Παπαδημητρίου, είναι φτιαγμένος στα πρότυπα ενός είδους μυαλού που του αρέσει η λεπτομερής εξήγηση των πάντων. Θέλοντας να αποτίσει έναν φόρο τιμής στις «αλγοριθμικές ψυχές», σαν τον ίδιο προφανώς, που δεν γνώρισαν τον υπολογιστή, βάζει τον αφηγητή του, κλείνοντας το μπί στον αναγνώστη, να πει: «Σας έχει συμβεί ποτέ; Να σταματήσετε κάποιον στον δρόμο για οδηγίες και να πάρετε για απάντηση μια αφήγηση απόλυτης διαύγειας, με τη σωστή δόση λεπτομερειών, μια ιδανική συνταγή που μπορείτε να ακολουθήσετε με τα μάτια κλειστά. Αυτό σημαίνει ότι ρωτήσατε μια αλγοριθμική ψυχή, ένα μέλος της Φυλής. Υπάρχουν στ' αλήθεια – πιστέψτε με, υπάρχουν, η μάννα μου ήταν μια από αυτές. Το ταλέντο

στους υπολογιστές είναι μονάχα ένα μικρό μέρος της ιδιοσυγκρασίας τους. Έχουν άνεση με τη λεπτομέρεια, γνωρίζουν όμως ότι πρόκειται για λεπτομέρεια και μπορούν να την κάνουν στην άκρη αυτοσπυμεί, χωρίς να ξεχνούν ότι υπάρχει. Δεν σε ρωτάνε ποτέ "τι εννοείς;", ξέρουν πολύ καλά ότι μπορεί να εννοείς αυτό ακριβώς που λες. Παρ' όλο που δεν καταλαβαίνουν τα συναισθήματά σου πολύ καλά, γλιστρούν με άνεση μέσα στον νοου σου και αντιλαμβάνονται τις ιδέες σου σε χρόνο μηδέν. Κι αν μερικές φορές φαίνονται ανυπόμονοι, ακόμα και αλαζόνες, προσπαθήσε να τους συγχωρήσεις. Θυμήσου τις άπειρες χιλιετίες που περίμεναν – απασχολούμενοι, ένας Θεός ξέρει, με τι μυστικά παιχνίδια του μυαλού – να εφευρεθεί ο υπολογιστής».



Χρίστος Παπαδημητρίου  
**ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ**  
 ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗ, 2012  
 ΣΕΛ. 477



TA NEA / PHASMA / ΜΙΣΣΑΝΤΕ ΚΑΡΤΙΝΝΙΣ

ταγμένες σε έναν αυστηρά προκαθορισμένο σκοπό, εκείνος γίνεται ο εραστής του ρίσκου και του τυχαίου. Παρατάει το διδακτορικό του στα μαθηματικά για να γίνει επαγγελματίας παίκτης στο τάβλι.

Κι αυτό γιατί «στο τάβλι μπορεί να παίξεις μια τέλεια παρτίδα και παρ' όλα αυτά να χάσεις». Γιατί στο τάβλι «διαλέγεις το καλύτερο που μπορείς ανάμεσα στις εναλλακτικές που σου προσφέρει η τύχη, χωρίς να ξέρεις τι σου επικυλάσσει το μέλλον». Κάτι όμως που εν τέλει γίνεται παρωδία της ιστορίας όσων παίζουν στα ζάρια την ίδια τους τη ζωή.

**Τ**ο πλήρες φως στην ιστορία της οικογένειας χύνεται στην πατρογονική Πύλο το καλοκαίρι των πυρκαγιών, το 2007, όπου ο Χρήστος Π. περνάει διακοπές με την αδελφή του και τον παππού τους. Ο παππούς ήθελε να εκμεταλλευτεί τουριστικά το κτήμα ενός ένδοξου προγόνου της οικογένειας, του Σαράντου, που διακρίθηκε στα χρόνια του Αγώ-

να – εδώ κολλάει και ο Κολοκοτρώνης, που ήταν ξάδελφος του Σαράντου και πολέμησαν μαζί. Ο Σαράντος είχε και αυτός το δράμα του: μια όμορφη κόρη που την απήγαγε τούρκος πασάς. Αυτή ήταν και η αιτία που πήρε τα όπλα, ενώ στην αρχή είχε αρνηθεί, λέγοντας στον Κολοκοτρώνη ότι φοβάται τον βασιλιά που θα έρθει μετά γιατί κάνει εμπόριο με την Ιταλία και ξέρει ότι κάθε τόπος έχει τον βασιλιά του και ότι «άλλοι βασιλιάδες είναι καλοί και άλλοι κακοί, αλλά απ' ούλους τους βασιλιάδες που νξεύρω ο Σουλτάνος δεν είναι ο χειρότερος επειδή παίρνει μικρότερο μερτικό από τη σοδειά από τους αλλουνούς». Στην Πύλο, όπου ξεκίνησε η νέα εποχή της Ελλάδας με τη ναυμαχία του Ναβαρίνου, εκεί θα γραφτούν και οι τελευταίες σελίδες αυτής της τρελής οικογενειακής ιστορίας, που είναι λίγο και η ιστορία μιας συνεχώς εμπόλεμης ή εξεγερμένης Ελλάδας. Το βιβλίο τελειώνει με μια τελευταία ζαρία άγνωστης έκβασης σε ένα ματς ταβλιού που είναι τελικός. Θα μας κάσει;